

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

2. The Canon of Discipline - Subcommentaries
(2. Vinaya Piṭaka - Tīkā)

07. Commentary on the Vinayaśāṅgaha
(07. Vinayaśāṅgaha-aṭṭhakathā)

21. Pavāraṇāvinicchaya-kathā
(21. Pavāraṇāvinicchaya-kathā)

PaliVerse

07. Commentary on the Vinayaśaṅgaha

21. Pavāraṇāvinicchayakathā

116. Paṭikkhepapavāraṇāti pañcannaṃ bhojanānaṃ aññataraṃ bhuñjamānena yassa kassaci abhihaṭṭabhojanassa paṭikkhepasaṅkhātā pavāraṇā. Sā ca na kevalaṃ paṭikkhepamattena hoti, atha kho pañcaṅgavasena. Tatrimāni pañcaṅgāni - asanaṃ, bhojanaṃ, dāyakassa hatthapāse ṭhānaṃ, abhihāro, abhihaṭṭassa paṭikkhepoti. Tattha asananti vippakatabhojanaṃ, bhuñjamāno cesa puggalo hotīti attho. Bhojananti pavāraṇappahonakaṃ bhojanaṃ, odanādīnañca aññataraṃ paṭikkhipitabbaṃ bhojanaṃ hotīti attho. Dāyakassa hatthapāse ṭhānanti pavāraṇappahonakaṃ bhojanaṃ gaṇhitvā dāyakassa aḍḍhateyyahatthappamāṇe okāse avatṭhānaṃ. Abhihāroti hatthapāse ṭhitassa dāyakassa kāyena abhihāro. Abhihaṭṭassa paṭikkhepoti evaṃ abhihaṭṭassa kāyena vā vācāya vā paṭikkhepo. Iti imesaṃ pañcannaṃ aṅgānaṃ vasena pavāraṇā hoti. Vuttampi cetam -

“Pañcahi, upāli, ākārehi pavāraṇā paññāyati, asanaṃ paññāyati, bhojanaṃ paññāyati, hatthapāse ṭhito, abhiharati, paṭikkhepo paññāyatī”ti.

117. Tatrāyaṃ vinicchayo - “asana”ntiādīsu tāva yaṃ asnāti, yañca bhojanaṃ hatthapāse ṭhitena abhihaṭṭaṃ paṭikkhipati, taṃ odano kummāso sattū maccho maṃsanti imesaṃ aññataramēva veditabbaṃ. Tattha odano nāma sālī vīhi yavo godhumo kaṅgu varako kudrūsakoti sattannaṃ dhaññānaṃ taṇḍulehi nibbatto. Tatra sālīti antamaso nīvāraṃ upādāya sabbāpi sālījāti. Vīhīti sabbāpi vīhijāti. Yavagodhumesu bhedo natthi. Kaṅgūti setarattakāḷabhedā sabbāpi kaṅgūjāti. Varakoti antamaso varakacorakaṃ upādāya sabbāpi setavaṇṇā varakajāti. Kudrūsakoti kāḷakudrūsako ceva sāmākādibhedā ca sabbāpi tiṇadhaññajāti. Nīvāvarakacorakā cettha dhaññānulomāti vadanti, dhaññāni hontu dhaññānulomāni vā, etesaṃ vuttappabhedānaṃ sattannaṃ dhaññānaṃ taṇḍule gahetvā “bhattaṃ pacissāmā”ti vā “yāguṃ pacissāmā”ti vā “ambilapāyāsādīsu aññataraṃ pacissāmā”ti vā yaṃ kiñci sandhāya pacantu, sace uṇhaṃ sītalaṃ vā bhuñjantānaṃ bhojanakāle gahitagahitattṭhāne odhi paññāyati, odanasaṅgahameva gacchati, pavāraṇaṃ janeti. Sace odhi na paññāyati, yāgusaṅgahaṃ gacchati, pavāraṇaṃ na janeti.

Yopi pāyāso vā paṇṇaphalakaḷīramissakā ambilayāgu vā uddhanato otāritamattā abbhuṇhā hoti āvajjitvā pivituṃ sakkā, hatthena gahitokāsepi odhiṃ na dasseti, pavāraṇaṃ na janeti. Sace pana usumāya vīgatāya sītalahūtā ghanabhāvaṃ gacchati, odhiṃ dasseti, puna pavāraṇaṃ janeti, pubbe tanubhāvo na rakkhati. Sacepi dadhitakkādīni āropetvā bahū paṇṇaphalakaḷīre pakkhipitvā muṭṭhimattāpi taṇḍulā pakkhittā honti, bhojanakāle ce odhi paññāyati, pavāraṇaṃ janeti. Ayāguke nimantane “yāguṃ dassāmā”ti bhatte udakakañjikakhīrādīni ākiritvā “yāguṃ gaṇhathā”ti denti. Kiñcāpi tanuko hoti, pavāraṇaṃ janetiyeva. Sace pana pakkuthitesu udakādīsu pakkhipitvā pacitvā denti, yāgusaṅgahameva gacchati. Yāgusaṅgahaṃ gatepi tasmīṃ vā aññasmīṃ vā yattha macchamaṃsaṃ pakkhipanti, sace sāsapamattampi macchamaṃsakhaṇḍaṃ vā nhāru vā paññāyati, pavāraṇaṃ

janeti, suddharasako pana rasakayāgu vā na janeti. Ṭhapetvā vuttadhaññaṇḍule aññehi veṇutaṇḍulādīhi vā kaṇḍamūlaphalehi vā yehi kehici kataṃ bhattampi pavāraṇaṃ na janeti, pageva ghanayāgu. Sace panettha macchamaṃsaṃ pakkhipanti, janeti. Mahāpaccariyaṃ “pupphiatthāya bhattampi pavāraṇaṃ janetī”ti vuttaṃ. Pupphiatthāya bhattaṃ nāma pupphikhajjakatthāya kuthitudake pakkhipitvā seditataṇḍulā vuccanti. Sace pana te taṇḍule sukkhāpetvā khādanti, vaṭṭati, neva sattusaṅkhyāṃ, na bhattasaṅkhyāṃ gacchanti. Puna tehi katabhattaṃ pavāretiyeva. Te taṇḍule sappitelādīsu vā pacanti, pūvaṃ vā karonti, na pavārenti. Puthukā vā tāhi katasattubhattādīni vā na pavārenti.

Kummāso nāma yavehi katakummāso. Aññehi pana muggādīhi katakummāso pavāraṇaṃ na janeti.

Sattu nāma sālīvīhiyavehi katasattu. Kaṅguvarakakudrūsakasīsānipi bhajjitvā īsakaṃ koṭṭetvā thuse palāpetvā puna daḷhaṃ koṭṭetvā cuṇṇaṃ karonti. Sacepi taṃ allattā ekabaddhaṃ hoti, sattusaṅgahameva gacchati. Kharapākabhajjitānaṃ vīhīnaṃ taṇḍule koṭṭetvā denti, tampi cuṇṇaṃ sattusaṅgahameva gacchati. Samapākabhajjitānaṃ pana vīhīnaṃ vā vīhipalāsānaṃ vā taṇḍulā bhajjitataṇḍulā eva vā na pavārenti. Tesāṃ pana taṇḍulānaṃ cuṇṇaṃ pavāreti, kharapākabhajjitānaṃ vīhīnaṃ kuṇḍakampi pavāreti. Samapākabhajjitānaṃ pana ātapasukkhānaṃ vā kuṇḍakaṃ na pavāreti. Lājā vā tehi katabhattasattuādīni vā na pavārenti, bhajjitapiṭṭhaṃ vā yaṃ kiñci suddhakhajjakaṃ vā na pavāreti. Macchamaṃsapūritakhajjakaṃ pana sattumodako vā pavāreti. Maccho maṃsañca pākaṭameva.

Ayaṃ pana viseso - sace yāguṃ pivantassa yāgusitthamattāneva dve macchakhaṇḍāni vā maṃsakhaṇḍāni vā ekabhājane vā nānābhājane vā denti, tāni ce akhādanto aññaṃ yaṃ kiñci pavāraṇappahonakaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Tato ekaṃ khāditaṃ, ekaṃ hatthe vā patte vā hoti, so ce aññaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Dvepi khāditaṃ honti, mukhe sāsapamattampi avasiṭṭhaṃ natthi, sacepi aññaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ khādanto kappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ khādanto akappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Avatthutāya. Yañhi bhikkhuno khāditaṃ vaṭṭati, taṃyeva paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Idaṃ pana jānanto akappiyattā paṭikkhipati, ajānantopi paṭikkhipitabbatthāne ṭhitameva paṭikkhipati nāma, tasmā na pavāreti. Sace pana akappiyamaṃsaṃ khādanto kappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kasmā? Vatthutāya. Yañhi tena paṭikkhittaṃ, taṃ pavāraṇāya vatthu, yaṃ pana khādati, taṃ kiñcāpi paṭikkhipitabbatthāne ṭhitaṃ, khādiyamānaṃ pana maṃsabhāvaṃ na jahati, tasmā pavāreti. Akappiyamaṃsaṃ vā khādanto akappiyamaṃsaṃ paṭikkhipati, purimanayeneva na pavāreti. Kappiyamaṃsaṃ vā akappiyamaṃsaṃ vā khādanto pañcannaṃ bhojanānaṃ yaṃ kiñci kappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Kuladūsakavejjakammauttarimanussadhammārocanasāditarūpiyādīhi nibbattaṃ buddhapaṭikuṭṭhaṃ anesanāya uppannaṃ akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyabhojanaṃ vā akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kappiyabhojanaṃ vā akappiyabhojanaṃ vā bhuñjantopi kappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, pavāreti. Akappiyabhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāretīti sabbattha vuttanayeneva kāraṇaṃ vedittabbaṃ.

118. Evaṃ “asana”ntiādīsu yañca asnāti, yañca bhojanaṃ hatthapāse ṭhitena abhihaṭaṃ paṭikkhipanto pavāraṇaṃ āpajjati, taṃ utvā idāni yathā āpajjati, tassa

jānanattham ayaṃ vinicchayo - asanaṃ bhojananti ettha tāva yena ekasitthampi ajjhohaṭṭam hoti so sace pattamukhahatthānaṃ yattha katthaci pañcasu bhojanesu ekasmimpi sati aññaṃ pañcasu bhojanesu ekampi paṭikkhipati, pavāreti. Katthaci bhojanaṃ natthi, āmisagandhamattaṃ paññāyati, na pavāreti. Mukhe ca hatthe ca bhojanaṃ natthi, patte atthi, tasmim̐ pana āsane abhuñjitukāmo, vihāraṃ vā pavisitvā bhuñjitukāmo, aññassa vā dātukāmo tasmim̐ ce antare bhojanaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Vip̐pakatabhojanabhāvassa upacchinnattā. “Yopi aññatra gantvā bhuñjitukāmo mukhe bhattaṃ gilitvā sesaṃ ādāya gacchanto antarāmagge aññaṃ bhojanaṃ paṭikkhipati, tassapi pavāraṇā na hoti”ti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Yathā ca patte, evaṃ hatthepi. Mukhepi vā vijjamānaṃ bhojanaṃ sace anajjhoharitukāmo hoti, tasmīṃca khaṇe aññaṃ paṭikkhipati, na pavāreti. Ekasmiñhi pade vuttaṃ lakkhaṇaṃ sabbattha veditabbaṃ hoti. Apica kurundiyaṃ esa nayo dassitoyeva. Vuttañhi tattha “mukhe bhattaṃ gilitaṃ, hatthe bhattaṃ vighāsādassa dātukāmo, patte bhattaṃ bhikkhussa dātukāmo, sace tasmim̐ khaṇe paṭikkhipati, na pavāretī”ti.

Hatthapāse ṭhitoti ettha pana sace bhikkhu nisinno hoti, āsanassa pacchimantato paṭṭhāya, sace ṭhito, pañhiantato paṭṭhāya, sace nipanno, yena passena nipanno, tassa pārimantato paṭṭhāya, dāyakassa nisinnassa vā ṭhitassa vā nipannassa vā ṭhapetvā pasāritahattham̐ yaṃ āsannataraṃ aṅgaṃ, tassa orimantena paricchinditvā aḍḍhateyyahattho “hatthapāso”ti veditabbo. Tasmim̐ ṭhatvā abhihaṭṭam̐ paṭikkhipantasseva pavāraṇā hoti, na tato paraṃ.

Abhiharatīti hatthapāsabbhantare ṭhito gahaṇattham̐ upanāmeti. Sace pana anantaranisinnopi bhikkhu hatthe vā ūrūsu vā ādhārake vā ṭhitaṃ pattaṃ anabhiharitvā “bhattaṃ gaṇhāhī”ti vadati, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā natthi. Bhattapacchim̐ ānetvā purato bhūmiyaṃ ṭhapetvā “gaṇhāhī”ti vuttepi eseva nayo. Īsakaṃ pana uddharitvā vā apanāmetvā vā “gaṇhathā”ti vutte paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Therāsane nisinno thero dūre nisinnassa daharabhikkhussa pattaṃ pesetvā “ito odanaṃ gaṇhāhī”ti vadati, gaṇhitvā pana gato tuṇhī tiṭṭhati, daharo “alaṃ mayha”nti paṭikkhipati, na pavāreti. Kasmā? Therassa dūrabhāvato dūtassa ca anabhiharaṇato. Sace pana gahetvā āgato bhikkhu “idaṃ bhattaṃ gaṇhā”ti vadati, taṃ paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Parivesanāyaeko ekena hatthena odanapacchim̐, ekena kaṭacchum̐ gahetvā bhikkhum̐ parivisati, tatra ce añño āgantvā “ahaṃ pacchim̐ dhāressāmi, tvaṃ odanaṃ dehī”ti vatvā gahitamattameva karoti, parivesako eva pana taṃ dhāreti, tasmā sā abhihaṭṭāva hoti, tato dātukāmatāya gaṇhantaṃ paṭikkhipantassa pavāraṇā hoti. Sace pana parivesakena phuṭṭhamattāva hoti, itarova naṃ dhāreti, tato dātukāmatāya gaṇhantaṃ paṭikkhipantassa pavāraṇā na hoti, kaṭacchunā uddhaṭṭabhatte pana hoti. Kaṭacchunā abhihāroyeva hi tassa abhihāro. “Dvinnaṃ samabhārepi paṭikkhipanto pavāretiyevā”ti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Anantarassa bhikkhuno bhatte dīyamāne itaro pattaṃ hatthena pidahati, pavāraṇā natthi. Kasmā? Aññassa abhihaṭṭe paṭikkhittattā.

Paṭikkhepo paññāyatīti ettha vācāya abhihaṭṭam̐ paṭikkhipato pavāraṇā natthi, kāyena abhihaṭṭam̐ pana yena kenaci ākārena kāyena vā vācāya vā paṭikkhipantassa pavāraṇā hotīti veditabbo. Tatra kāyena paṭikkhepo nāma aṅgulim̐ vā hattham̐ vā makkhikābījanaṃ vā cīvarakaṇṇaṃ vā cāleti, bhamukāya vā ākāraṃ karoti, kuddho vā

oloketi. Vācāya paṭikkhepo nāma “ala”nti vā “na gaṇhāmī”ti vā “mā ākirā”ti vā “apagacchā”ti vā vadati. Evaṃ yena kenaci ākārena kāyena vā vācāya vā paṭikkhitte pavāraṇā hoti.

119. Eko abhihaṭṭe bhatte pavāraṇāya bhīto hatthe apanetvā punappunam patte odanam ākirantam “ākira ākira, koṭṭetvā koṭṭetvā pūrehī”ti vadati, ettha kathanti? Mahāsumatthero tāva “anākiraṇatthāya vuttattā pavāraṇā hotī”ti āha. Mahāpadumatthero pana “ākira pūrehīti vadantassa nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Aparo bhattam abhiharantam bhikkhum sallakkhetvā “kiṃ, āvuso, itopi kiñci gaṇhissasi, dammi te kiñci”ti āha, tatrāpi “evaṃ nāgamissatīti vuttattā pavāraṇā hotī”ti mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana “gaṇhissasīti vadantassa nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Eko samamsakam rasam abhiharitvā “rasam gaṇhathā”ti vadati, tam sutvā paṭikkhipato pavāraṇā natthi. “Macchamamsarasa”nti vutte paṭikkhipato pavāraṇā hoti, “idaṃ gaṇhathā”ti vuttepi hotiyeva. Mamsam visum katvā “mamsarasam gaṇhathā”ti vadati, “tatha ce sāsapamattampi mamsakhaṇḍam atthi, tam paṭikkhipato pavāraṇā hoti. Sace pana parissāvito hoti, vaṭṭatī”ti abhayatthero āha.

Mamsarasena āpucchantam mahāthero “muhuttam āgamehī”ti vatvā “thālakam, āvuso, āharā”ti āha, ettha kathanti? Mahāsumatthero tāva “abhihārakassa gamanam upacchinnaṃ, tasmā pavāreti”ti āha. Mahāpadumatthero pana “ayam kuhiṃ gacchati, kīdisam etassa gamanam, gaṇhantassapi nāma kassaci pavāraṇā atthī”ti vatvā “na pavāreti”ti āha.

Kaḷīrapanasādīhi missetvā mamsam pacanti, tam gahetvā “kaḷīrasūpaṃ gaṇhatha, panasabyañjanam gaṇhathā”ti vadanti, evampi na pavāreti. Kasmā? Apavāraṇārahassa nāmena vuttattā. Sace pana “macchasūpaṃ mamsasūpa”nti vā “idaṃ gaṇhathā”ti vā vadanti, pavāreti, mamsakarambako nāma hoti. Tam dātukāmopi “karambakam gaṇhathā”ti vadati, vaṭṭati, na pavāreti, “mamsakarambaka”nti vā “ida”nti vā vutte pana pavāreti. Esa nayo sabbesu macchamamsamissakesu.

120. “Yo pana nimantane bhuñjamāno mamsam abhihaṭṭam ‘uddissakata’nti maññamāno paṭikkhipati, pavāritova hotī”ti mahāpaccariyam vuttam. Missakakathā pana kurundiyam suṭṭhu vuttā. Evañhi tattha vuttam - piṇḍacāriko bhikkhu bhattamissakam yāguṃ āharitvā “yāguṃ gaṇhathā”ti vadati, na pavāreti, “bhattam gaṇhathā”ti vutte pavāreti. Kasmā? Yenāpucchito, tassa atthitāya. Ayamettha adhippāyo - “yāgumissakam gaṇhathā”ti vadati, tatra ce yāgu bahutarā vā hoti samasamā vā, na pavāreti. Yāgu mandā, bhattam bahutaram, pavāreti. Idañca sabbaaṭṭhakathāsu vuttattā na sakkā paṭikkhipitum, kāraṇam panettha duddasam. “Bhattamissakam gaṇhathā”ti vadati, bhattam bahutaram vā samam vā appataram vā hoti, pavāretiyeva. Bhattam vā yāguṃ vā anāmasitvā “missakam gaṇhathā”ti vadati, tatra ce bhattam bahutaram vā samakam vā hoti, pavāreti, appataram na pavāreti, idañca karambakena na samānetabbam. Karambako hi mamsamissakopi hoti amamsamissakopi, tasmā karambakanti vutte pavāraṇā natthi, idaṃ pana bhattamissakameva. Ettha vuttanayeneva pavāraṇā hoti. Bahurase bhatte rasam, bahukhīre khīram, bahusappimhi ca pāyāse sappim gaṇhathāti visum katvā deti, tam paṭikkhipato pavāraṇā natthi.

Yo pana gacchanto pavāreti, so gacchantova bhuñjitum labhati. Kaddamaṃ vā udakaṃ vā patvā t̥hitena atirittam kāretabbaṃ. Sace antarā nadī pūrā hoti, nadītīre gumbaṃ anupariyāyanta bhuñjitabbaṃ. Atha nāvā vā setu vā atthi, tam abhiruhitvāpi caṅkamanteneva bhuñjitabbaṃ, gamanaṃ na upacchinditabbaṃ. Yāne vā hatthiassapiṭṭhe vā candamaṇḍale vā sūriyamaṇḍale vā nisīditvā pavāritena yāva majjhanhikaṃ, tāva tesu gacchantesupi nisinneneva bhuñjitabbaṃ. Yo t̥hito pavāreti, t̥hiteneva, yo nisinno pavāreti, nisinneneva paribhuñjitabbaṃ, tam tam iriyāpatham vikopentena atirittam kāretabbaṃ. Yo ukkuṭiko nisīditvā pavāreti, tena ukkuṭikeneva bhuñjitabbaṃ. Tassa pana heṭṭhā palālapīṭham vā kiñci vā nisīdanakaṃ dātabbaṃ. Pīṭhake nisīditvā pavāritena āsanaṃ acāletvāva catasso disā parivattantena bhuñjitum labbhati. Mañce nisīditvā pavāritena ito vā etto vā sañcaritum na labbhati. Sace pana naṃ saha mañcena ukkhipitvā aññatra nenti, vaṭṭati. Nipajjitvā pavāritena nipanneneva paribhuñjitabbaṃ. Parivattantena yena passena nipanno, tassa t̥hānaṃ nātikkametabbaṃ.

121. Pavāritena pana kiṃkātabbanti? Yena iriyāpathena pavārito hoti, tam vikopetvā aññena iriyāpathena ce bhuñjati, atirittam kārāpetvā bhuñjitabbaṃ. Anatirittam pana yaṃ kiñci yāvakālikasaṅgahitaṃ khādanīyaṃ vā bhojanīyaṃ vā khādati vā bhuñjati vā, ajjhohāre ajjhohāre pācittiyaṃ.

Tattha anatirittam nāma nātirittam, na adhikanti attho. Tam pana yasmā kappiyakatādīhi sattahi vinayakammākārehi akataṃ vā gilānassa anadhikaṃ vā hoti, tasmā padabhājane vuttam -

“Anatirittam nāma akappiyakataṃ hoti, appaṭiggahitakataṃ hoti, anuccāritakataṃ hoti, ahatthapāse kataṃ hoti, abhuttāvinā kataṃ hoti, bhuttāvinā ca pavāritena āsanā vuṭṭhitena kataṃ hoti, ‘alametaṃ sabba’nti avuttam hoti, na gilānātirittam hoti, etaṃ anatirittam nāmā”ti.

Tattha akappiyakatanti yaṃ tattha phalaṃ vā kandaṃulādiṃ vā pañcahi samaṇakappehi kappiyaṃ akataṃ, yañca akappiyamaṃsaṃ vā akappiyabhojanaṃ vā, etaṃ akappiyaṃ nāma. Tam akappiyaṃ “alametaṃ sabba”nti evaṃ atirittam katampi “akappiyakata”nti veditabbaṃ. Appaṭiggahitakatanti bhikkhunā appaṭiggahitaṃyeva purimanayena atirittam kataṃ. Anuccāritakatanti kappiyaṃ kāretum āgataṃ bhikkhunā īsakampi anukkhittaṃ vā anapanāmitaṃ vā kataṃ. Ahatthapāse katanti kappiyaṃ kāretum āgataṃ hatthapāsato bahi t̥hitena kataṃ. Abhuttāvinā katanti yo “alametaṃ sabba”nti atirittam karoti, tena pavāraṇappahonakabhojanaṃ abhuttaṃ kataṃ. Bhuttāvinā pavāritena āsanā vuṭṭhitena katanti idaṃ uttānameva. “Alametaṃ sabba”nti avuttanti vacībhedaṃ katvā evaṃ avuttam hoti. Iti imehi sattahi vinayakammākārehi yaṃ atirittam kappiyaṃ akataṃ, yañca na gilānātirittam, tadubhayampi “anatiritta”nti veditabbaṃ.

122. Atirittam pana tasseva paṭipakkhanayena veditabbaṃ. Teneva vuttam padabhājane -

“Atirittam nāma kappiyakataṃ hoti, paṭiggahitakataṃ hoti, uccāritakataṃ hoti, hatthapāse kataṃ hoti, bhuttāvinā kataṃ hoti, bhuttāvinā pavāritena āsanā avuṭṭhitena kataṃ hoti, ‘alametaṃ sabba’nti vuttam hoti, gilānātirittam hoti, etaṃ atirittam nāmā”ti.

Apicettha bhuttāvinā kataṃ hotīti anantaranisinnassa sabhāgassa bhikkhuno pattato ekampi sitthaṃ vā maṃsahīraṃ vā khāditvā katampi “bhuttāvināva kataṃ hotī”ti veditabbaṃ. Āsanā avuṭṭhitenāti ettha pana asammohatthaṃ ayaṃ vinicchayo -dve bhikkhū pātoyeva bhuñjamānā pavāritā honti, ekena tattheva nisīditabbaṃ, itarena niccabhattaṃ vā salākabhattaṃ vā ānetvā upaḍḍhaṃ tassa bhikkhuno patte ākiritvā hatthaṃ dhovivā sesaṃ tena bhikkhunā kappiyaṃ kārāpetvā bhuñjitabbaṃ. Kasmā? Yañhi tassa hatthe laggāṃ, taṃ akappiyaṃ hoti. Sace pana paṭhamāṃ nisinno bhikkhu sayameva tassa pattato hatthena gaṇhāti, hatthadhovanakiccaṃ natthi. Sace pana evaṃ ‘kappiyaṃ kāretvā bhuñjantassa puna kiñci byañjanaṃ vā khādanīyaṃ vā patte ākira’nti yena paṭhamāṃ kappiyaṃ kataṃ hoti, so puna kātuṃ na labhati. Yena akataṃ, tena kātābbaṃ, yañca akataṃ, taṃ kātābbaṃ. Yena akatanti aññena bhikkhunā yena paṭhamāṃ na kataṃ, tena kātābbaṃ. Yañca akatanti yena paṭhamāṃ kappiyaṃ kataṃ, tenapi yaṃ akataṃ, taṃ kātābbaṃ. Paṭhamabhājane pana kātuṃ na labbhati. Tattha hi kariyamāne paṭhamāṃ katena saddhiṃ kataṃ hoti, tasmā aññasmaṃ bhājane kātuṃ vaṭṭatīti adhippāyo. Evaṃ kataṃ pana tena bhikkhunā paṭhamāṃ katena saddhiṃ bhuñjituṃ vaṭṭati.

Kappiyaṃ karontena ca na kevalaṃ patteyeva, kuṇḍepi pacchiyaṃpi yattha katthaci purato ṭhapetvā onāmitabhājane kātābbaṃ. Taṃ sace bhikkhusataṃ pavāritaṃ hoti, sabbesaṃ bhuñjituṃ vaṭṭati, appavāritānaṃpi vaṭṭati. Yena pana kappiyaṃ kataṃ, tassa na vaṭṭati. Sacepi pavāretvā piṇḍāya pavittthaṃ bhikkhuṃ pattaṃ gahetvā avassaṃ bhuñjanake maṅgalanimantane nisīdāpentī, atirittaṃ kārāpetvāva bhuñjitabbaṃ. Sace tattha añño bhikkhu natthi, āsanasālaṃ vā vihāraṃ vā pattaṃ pesetvā kāretābbaṃ, kappiyaṃ karontena pana anupasampannassa hatthe ṭhitaṃ na kātābbaṃ. Sace āsanasālāyaṃ abyatto bhikkhu hoti, sayaṃ gantvā kappiyaṃ kārāpetvā ānetvā bhuñjitabbaṃ.

Gilānātirittanti ettha na kevalaṃ yaṃ gilānassa bhuttāvasesaṃ hoti, taṃ gilānātirittaṃ, atha kho yaṃ kiñci gilānaṃ uddissa “ajja vā yadā vā icchati, tadā khādissatī”ti āhaṭaṃ, taṃ sabbaṃ gilānātirittanti veditabbaṃ. Yāmakālikaṃ pana sattāhakālikaṃ yāvajjivikaṃ vā yaṃ kiñci anātirittaṃ āhāratthāya paribhuñjantassa ajjhohāre ajjhohāre dukkaṭaṃ. Sace pana yāmakālikādīni āmisasaṃsaṭṭhāni honti, āhāratthāyapi anāhāratthāyapi paṭiggahetvā ajjhoharantassa pācittiyameva, asaṃsaṭṭhāni pana satī paccaye bhuñjantassa anāpatti.

Iti pāḷimuttakavinayavinicchayaśaṅgahe

Pavāraṇāvinicchaya kathā samattā.

ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Ṭīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 14 September 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. 2. The Canon of Discipline - Subcommentaries. 07. Commentary on the Vinayaśāṅgaha. 21. Pavāraṇāvinicchayakathā Retrieved from paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org